

УДК 811.161.2'373.2 : 378.147

DOI: <http://doi.org/10.32589/2412-9283.43.2025.358797>

Заскалета В. П.

valentyana.zaskaleta@knl.u.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1294-0329>

Київський національний лінгвістичний університет

Дата надходження 18.11.2025. Рекомендовано до друку 30.12.2025

ВИБІРКОВА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА “УКРАЇНСЬКІ ОНОМАСТИЧНІ СТУДІЇ”: ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ТА ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У статті представлено тематичний план вибіркової навчальної дисципліни українознавчого спрямування “Українські ономастичні студії”, запропонованої для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Київського національного лінгвістичного університету в галузі знань А Освіта зі спеціальності А4 Середня освіта (спеціалізація Українська мова і література). Окреслено мету вивчення дисципліни, що полягає в ознайомленні майбутніх учителів української мови та літератури з теоретичними засадами ономастики, її розділами та терміним апаратом, у формуванні в студентів уявлень про основні етапи становлення українського ономастикону, особливостей онімів у лексичній системі мови та їхніх функцій; у збагаченні дослідницького апарату здобувачів вищої освіти за рахунок застосування методів та способів вивчення власних назв, аспектів опрацювання онімної системи; в усвідомленні своєрідності та тривалої історії становлення українського ономастикону, його зв'язку з історією українського народу, його культурою; у розвитку стійкого інтересу до українського ономастикону. Удокладнено тематичний план дисципліни із розподілом годин на лекційні і семінарські заняття та самостійну роботу здобувачів. Згідно з тематичним планом, зміст навчальної дисципліни розкривається у двох змістових модулях. Перший модуль присвячено теоретико-методологічним засадам ономастики, а другий – дослідженню власних назв у сучасній лінгвістиці. У статті обґрунтовано важливість викладання дисципліни і висвітлено досягнення здобувачів вищої освіти (участь у міжнародних конференціях в Україні та за кордоном, публікація тез виступів, написання і захист курсових робіт з ономастики, участь у конкурсах наукових робіт і здобуття призових місць), що стали результатом опанування навчальної дисципліни, свідчать про її актуальність, а також позитивний вплив на професійне становлення майбутніх учителів української мови та літератури.

Ключові слова: ономастика, онім, ономастикон, антропоніміка, топоніміка, літературно-художня ономастика, здобувачі освіти, вибіркова дисципліна.

Zaskaleta V. P.

valentyana.zaskaleta@knl.u.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1294-0329>

Kyiv National Linguistic University

ELECTIVE ACADEMIC DISCIPLINE “UKRAINIAN ONOMASTIC STUDIES”: THE THEMATIC PLAN AND IMPLEMENTATION EXPERIENCE

Abstract. The article presents a thematic plan of the elective academic discipline of Ukrainian studies orientation, “Ukrainian Onomastic Studies,” proposed for first-level (bachelor’s) students at Kyiv National Linguistic University in the field of knowledge A Education, specializing in A4 Secondary Education (specialization in Ukrainian Language and Literature). It outlines the purpose of studying the discipline, which is to familiarize

future teachers of the Ukrainian language and literature with the theoretical foundations of onomastics, its branches, and terminology; to form students' understanding of the main stages in the development of the Ukrainian onomasticon, the peculiarities of names within the language system, and their functions; and to enrich the research skills of higher education students through the application of methods and approaches for studying proper names and the aspects of working with the onomastic system, in recognizing the uniqueness and long history of the development of the Ukrainian onomasticon, its connection with the history of the Ukrainian people and its culture; in fostering a sustained interest in the Ukrainian onomasticon. The thematic plan of the course has been specified with a division of hours for lectures, seminars, and independent student work. According to the thematic plan, the content of the course is revealed through two content modules. The first module is dedicated to the theoretical and methodological foundations of onomastics, while the second focuses on the study of proper names in contemporary linguistics. The article substantiates the importance of teaching the course and highlights the achievements of higher education students (participation in international conferences in Ukraine and abroad, publication of abstracts, writing and defending term papers in onomastics, participation in scientific work competitions and winning prizes), which became the result of mastering the academic discipline, indicate its relevance, as well as its positive impact on the professional development of future teachers of the Ukrainian language and literature.

Keywords: onomastics, onym, onomasticon, anthroponymy, toponymy, literary and artistic onomastics, learners.

Постановка проблеми. Ономастика – наука, розділ мовознавства про власні назви, або оніми, чи пропріативи. Про важливість вивчення власних назв свідчить, наприклад, викладання різних аспектів ономастики українським студентам (наприклад, “Ономастика в середній школі”, “Антропонімний код українців”, Н. Сокіл-Клепар, Львівський університет імені Івана Франка; “Основи української топоніміки” (2023), М. Бігусяк, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника; “Українська ономастика” (2023), І. Гонца, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, та ін.), а також підготовка учнівства до НДД під егідою регіональних МАН учнівської молоді та позашкільних закладів освіти (“Основи топонімічної діяльності” (2021), А. Горобець, Комунальний заклад “Мала академія наук” учнівської молоді Херсонської обласної ради).

У Київському національному лінгвістичному університеті вибіркова дисципліна “Українські ономастичні студії” поряд з іншими дисциплінами, пов’язаними з українською ономастикою (“Антропонімний простір української мови” та “Український топонімікон: історія та структура”), входить до переліку вибірових компонентів освітньої програми *Українська мова і література, англійська мова, зарубіжна література* та пропонується здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються на II курсі філологічного факультету освітніх технологій з 2021 року. Про зацікавленість студентів проблемами української ономастики, усвідомлення ними важливості знань з української ономастики для майбутнього вчителя української мови та літератури свідчить те, що щороку вони обирають один із цих курсів. Оскільки антропоніміка є розділом ономастики, то й викладання дисципліни “Антропонімний простір української мови”, поява нових досліджень з української ономастики загалом, статей, присвячених використанню власних назв у викладанні української мови і літератури, посприяло оптимізації, удосконаленню програми “Українські ономастичні студії”, зокрема уточненню тем й оновленню змісту аудиторних занять.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Власні назви й проблеми, пов'язані з їх вивченням постійно перебувають у полі наукових зацікавлень дослідників, оскільки ономастика – відносно молода наукова дисципліна, фактичний матеріал якої безперервно поповнюється новими номенами унаслідок різних чинників. Цей факт зумовив появу різноаспектних студій нових онімних номінацій, виникнення яких пов'язане, зокрема, з агресією російської федерації проти України унаслідок швидкого реагування онімного простору на цю агресію. Так, об'єктом аналізу ставали сучасні мілітіпсевдоніми (Белей, 2020; Ковтюх, 2021, Калініченко, 2022 та інші), сувереноніми як нові засоби творення образу держави-агресора в українській інтернет-комунікації (Заскалета, Гмиря, & Мінчак, 2022), особливості функціонування власних назв військової техніки та зброї в сучасній українській мові (Гойсак, 2024), а також загалом відлуння війни в онімному просторі України (Осташ, 2024) тощо.

Крім того, тривають різновекторні дослідження усталеного загальноукраїнського ононімікону, як-от: структурно-семантичний та етимологічний аналіз твірних основ історичних варіантів сучасних ойконімів Ізмаїл, Одеса, відстеження зв'язку внутрішньої форми цих варіантів із відповідними етапами історії Одещини (Вербич, 2024а, 2025), функціонування, дослідження, кодифікація власних назв у сучасному українськомовному просторі (Вербич, 2024b); вивчення особливостей творення та територіальної поширеності певних прізвищ (Прадід, 2022, 2024; Редько, 2023), аналіз структурно-семантичних особливостей прізвищ Одещини, мотивованих назвою професій (Крупеньова, 2023), простеження динаміки широковживаних жіночих імен Ужгорода впродовж ХХ століття (Шоля, 2023), з'ясування проблеми статусу імені по батькові в українській системі називання (Колесник, 2025); мовознавчі розвідки з ойконімії (Іваненко, 2021; Карпенко, 2021; Шульгач, 2021) тощо. Вітчизняні ономасти вивчають також ономастикони творів українських письменників-класиків та сучасних письменників (Зайцев, В., & Коденчук, 2021; Ільченко, & Ткаченко, 2022; Калюта & Бабій, 2022; Немировська, 2022; Лукаш, 2024; Крупеньова, 2025 та ін.).

З'явилися також праці з новим поглядом на власну назву, наприклад Н. Лісняк (2023) вважає топоніми символом національної безпеки. На думку Н. Сокіл-Клепар (2023), вони є елементом національної пам'яті. Ця дослідниця цілком аргументовано вважає, що топонімна лексика може бути засобом формування емоційного інтелекту учнів на уроках української мови (с. 56).

Метою статті є опис основного змісту лекцій навчальної вибіркової дисципліни “Українські ономастичні студії” крізь призму досвіду викладання цієї дисципліни, а також частково крізь досвід викладання дисципліни “Антропонімний простір української мови” студентам Київського національного лінгвістичного університету – майбутнім учителям української мови і літератури та зарубіжної літератури.

Виклад основного матеріалу. Метою вивчення дисципліни “Українські ономастичні студії” є ознайомлення майбутніх учителів української мови та літератури з теоретичними засадами ономастики, її розділами та терміним апаратом, формування в них уявлень про основні етапи становлення українського ономастикону, усвідомлення законів розвитку власної назви, особливостей онімів у лексичній системі мови та їхніх функцій; збагачення дослідницького апарату здобувачів вищої освіти за рахунок застосування методів та способів вивчення власних назв, аспектів опрацювання онімної системи; розвиток у них стійкого інтересу до українського ономастикону, усвідомлення своєрідності українських власних назв та тривалої історії становлення українського ономастикону, його

зв’язку з історією українського народу, його культурою тощо. Пререквізитами до вивчення або вибору цієї навчальної дисципліни є зацікавлення наукою про власні назви – їх походженням, класифікацією, способами творення, функціями, а також особливостями лінгвістичного дослідження різних класів онімів.

Компетентності, набуті під час вивчення дисципліни “Українські ономастичні студії”, будуть помічними здобувачам освіти під час написання наукових праць (курскових робіт, тез виступів на наукових конференціях тощо), а також під час педагогічної практики та їхньої власної професійної діяльності як учителів і на уроках української мови під час навчання школярів тем про власні назви, особливості їх правопису та творення, і на уроках української літератури, і, особливо, в організації та проведенні позакласної / гурткової роботи з учнями, а також у роботі з обдарованими учнями (дослідження мікротопонімікону населеного пункту, вивчення різноманітних неофіційних антропонімів, мотивація українських прізвищ тощо).

Робочим навчальним планом на вивчення цієї дисципліни передбачено 3 кредити ЄКТС; 90 год, зокрема: лекції – 14 год, практичні заняття – 16 год, самостійна робота – 60 год.

Зміст вибіркової навчальної дисципліни “Українські ономастичні студії” розкривається у двох модулях. У першому модулі подаються теоретичні засади ономастики як науки про власні назви. У другому модулі розглядаються питання дослідження власних назв у сучасній лінгвістиці. Тематичний план занять та розподіл годин за видами роботи подано в таблиці, наведеній нижче.

Таблиця

**Тематичний план занять та розподіл годин з навчальної дисципліни
“Українські ономастичні студії”**

№ з/п	Номер і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин			
		Денна форма			
		Разом	у тому числі		
лекції	практичні заняття		самостійна робота		
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади ономастики					
1.	Тема 1. Ономастика як лінгвістична дисципліна. Зв’язок ономастики з іншими науками. Термінний корпус ономастики. Синхронія і діахронія в ономастиці.	8	1	1	6
2.	Тема 2. Поняття оніма, взаємозв’язок між онімом та апелятивом, функції онімів, типологія онімів. Пропріалізація апелятивів, трансонімізація власних назв. Онімний простір й онімне поле.	10	1	1	6
3.	Тема 3. Збір онімного матеріалу. Напрями та аспекти ономастичних досліджень. Методи і прийоми дослідження онімів. Історія української ономастики.	10	2	2	8
Разом годин за змістовим модулем 1		28	4	4	20

Змістовий модуль 2. Дослідження власних назв у сучасній лінгвістиці					
1.	Тема 4. Антропоніміка як розділ ономастики. Антропоніми як об'єкт вивчення.	18	4	4	10
2.	Тема 5. Топоніміка як розділ ономастики. Топоніми як об'єкт наукових розвідок. Дослідження мікротопонімів.	14	2	2	10
3.	Тема 6. Інші типи онімів та галузі ономастики як об'єкт лінгвістичного аналізу.	16	2	4	10
4.	Тема 7. Літературно-художня ономастика як предмет мовознавчих студій.	14	2	2	10
Разом годин за змістовим модулем 2		62	10	12	40
Усього годин		90	14	16	60

Матеріал курсу систематизовано за двома змістовими модулями: у змістовому модулі 1 викладач ознайомлює студентів із теоретико-методологічними засадами ономастики, а в змістовому модулі 2 – із дослідженням власних назв у сучасній лінгвістиці.

На вивчення змістового модуля 1 у програмі відведено 28 годин. Теми цього модуля студенти опановують під час активного слухання інтерактивних лекцій, готуючись до практичних занять та працюючи на цих заняттях. Використання програми Powerpoint для презентації матеріалів лекції полегшує викладачеві пояснення теми, унаочнення теоретичних положень, а студентам – її засвоєння.

На лекції 1 викладач пропонує студентам самостійно сформулювати визначення ономастики як розділу мовознавства зі своїм об'єктом і предметом вивчення, своєю одиницею та галузями; за допомогою наведених викладачем онімів поміркувати над питанням про зв'язки ономастики з іншими науками (історією, етнографією, археологією, географією, художньою літературою) та іншими розділами мовознавства (фонетикою, лексикою, словотвором, морфологією, синтаксисом, діалектологією, історією мови), знайомить студентів з основними поняттями та термінами ономастики; пояснює, чим відрізняється ономастика синхронна від ономастики діахронної, а на прикладі назв відповідних праць з'ясовує, як зрозуміли це питання студенти. У другій частині цієї лекції викладач разом зі студентами аналізують поняття *оніма* та *апелятива*, добирають до них абсолютні синоніми, простежують взаємозв'язок між онімом й апелятивом, з'ясовують функції онімів у мові, а також типологію онімів. Під час цієї лекції студенти дізнаються про наявність в ономастиці понять *онімний простір* та *онімне поле*, а на фактичному матеріалі, запропонованому викладачем, вчать їх розмежовувати.

Наприкінці лекції студенти виконують тест на знання ономастичної термінології – і згаданої під час лекції (*ономастика*, *пропріатив*, *апелятив*, *антропонім*, *топонім* тощо), і зрозумілої з контексту (наприклад, студенти самі формулювали / аналізували визначення *оніма* й *ономастики*, а в тесті є завдання з'ясувати ще й значення терміна *ономастикон*).

У першій частині лекції 2 викладач розкриває студентам проблему збору зафіксованого на письмі (в літописах, хроніках, архівних джерелах, літературно-художніх пам'ятках та текстах, картографічних джерелах, джерелах інтернет-комунікації на кшталт соціальних мереж) фактичного матеріалу, а також того, що побутує в усному мовленні, наголошуючи на потребності для сучасної науки польових

досліджень, які є важливим способом збирання живомовної онімної лексики на синхронному етапі. Лектор пропонує студентам відповісти на питання, які з груп онімів (особові імена, імена по батькові, прізвиська, прізвища, псевдоніми, топоніми, мікротопоніми) переважно не мають писемної фіксації. Після з’ясування відповіді на це питання викладач знайомить здобувачів освіти з методами вивчення власних назв, уживаючи визначення методу (сукупність прийомів, послідовне використання яких дозволяє досягти певної, заздалегідь сформульованої мети), сформульоване Ю. Карпенком (2010, с. 42), звертаючи увагу слухачів лекції на непослідовність, чи то варіантність назв лінгвістичних методів, які застосовують у вивченні онімів, а також на особливості такого застосування. Однак цьому передують проблемне запитання до студентів: “Що раніше виникає – наука чи її методологія й методика?”. Після обговорення цього питання, викладач цитує Ю. Карпенка (2010), який слушно вважає, що “методологія і методика науки розвиваються зі значним відставанням від цієї науки, яка розвивається методом проб і помилок, на базі чого поступово й формуються методологічні засади. Виникнення розмов про ці засади є доказом того, що відповідна наука вже сформувалася, досягла певних результатів (і наробила певну кількість помилок): настала пора те узагальнити, з’ясувати методологію та методіку, визначити подальші шляхи розвитку” (с. 39).

Онімний матеріал досліджують такими методами: дескриптивним (опис власних назв і різних ономастичних явищ у певному регіоні, соціумі, художніх творах та пам’ятках писемності), порівняльно-історичним (встановлення закономірностей розвитку онімів), етимологічним (з’ясування етимології оніма / групи онімів, пов’язаних між собою), ареальним (виявлення ареалу ономастичного явища для порівняльного аналізу), генетичним (порівняння власних назв у різних мовах за умови генетичної тотожності їх елементів), методом малих типів (виявлення рідкісних топонімів на певній території й використання їх для поглибленого аналізу), методом реконструкції (відтворення первісної форми власної назви), картографічним методом (складання карт, на яких показано просторове розміщення онімів і на синхронному, так і на діахронному рівні), стратиграфічним методом (дослідження ономастичного матеріалу (процесів) у хронологійній послідовності при зіставленні синхронійних зрізів), структурним (дослідження морфемної й/або словотворчої структури власних назв), формантним (виокремлення форманта власної назви й установаження онімного ряду на підставі тотожності формантів у певній групі власних назв), стилістичним (функції власних назв у тексті, особливості їх добору й уживання), кількісних підрахунків (заснований на підрахунку кількості онімів у досліджуваному матеріалі), статистичним (закономірності в організації онімів визначають за допомогою математичних формул (Насакіна, 2018, с. 178–80)).

Ознайомлення студентів із методами дослідження онімів відбувається по-різному: 1) викладач називає конкретний метод, а потім запитують студентів, чи розуміють вони суть цього методу і чи можуть навести приклади застосування цього методу; 2) викладач тлумачить певний метод і пропонує студентам обрати із кількох варіантів його назву; 3) викладач наводить результат або частину результату дослідження якоїсь групи онімів й запитують студентів про метод / методи досягнення такого результату, використавши, наприклад, сайт Статистика прізвищ та імен України для ілюстрації формантного, ареального методу та методу кількісних підрахунків; 4) викладач називає метод, тлумачить його суть й ілюструє прикладами застосування цього методу (такий спосіб стосується передусім тих методів, зміст яких студентам, на думку викладача, незрозумілий, – стратиграфічного, генетичного, методу малих типів, методу реконструкції). Після з’ясування суті кожного з методів

аналізу онімного матеріалу викладач наголошує на тому, що методологічна база ономастичного дослідження “ґрунтується на сучасних уявленнях про власну назву як об’єкт комплексного ономастичного аналізу, що передбачає вихід за межі власне ономастики й залучення також даних суміжних гуманітарних наук” (Насакіна, 2018, с. 181).

У другій частині цієї лекції викладач розповідає студентам про теоретичну та описову ономастику, ономастику історичну, прикладну, поетичну та фольклорну а також про лексикологічний, лексикографічний, семасіологічний, історико-географічний, термінологічний, типологічний, психолого-соціологічний та культурологічний аспекти в дослідженні власних назв.

Історію української ономастики, її тяглість, українські ономастичні школи / центри та їхніх представників, найбільш вагомні результати дослідження українських онімів студенти вивчають самостійно.

На вивчення змістового модуля 2 у програмі відведено 62 години, з них – 10 лекційних годин. На лекції 3 викладач знайомить студентів із антропонімікою як розділом ономастики, що вивчає власні назви людей, з одиницею антропоніміки – антропонімом, пропонує студентам поміркувати про співвідношення термінів антропоніміка – антропонімія – антропонімікон, назвати різновиди офіційних антропонімів, витлумачити поняття “тричленна антропонімна формула”, сформулювати визначення особового імені людини, її по батькові та прізвища, з’ясувати, що між ними спільне, а що відмінне, який компонент тричленної антропонімної формули найдавніший, а який – найменш давній. Після цього лектор стисло розповідає про класифікацію особових імен за походженням, звертаючи увагу на великий синонімічний ряд термінів на позначення автохтонних імен, та про класифікацію особових імен за фіксацією; про історію українського іменника, склад сучасного українського іменника, про мотиви надання імен, про моду на імена, про варіантність імен, а також про форми імені та способи їх творення.

Назви людей за ім’ям батька або матері (історія становлення імені по батькові українців, сучасні тенденції у (не)вживанні імені по батькові, патроніми й матроніми як мотиваційна основа українських прізвищ) студенти мають опрацювати самостійно в позааудиторний час.

Другу частину лекції викладач присвячує українським прізвищам, історії їх виникнення, поширеності прізвищ, проблемі кількості прізвищ. Відповідаючи на запитання викладача “Чи можна порахувати кількість українських прізвищ?”, студенти доходять висновку, що не можна, оскільки проблема у з’ясуванні кількості (з лінгвістичного погляду) українських прізвищ в Україні зумовлена кількома чинниками: тискомусного мовлення на письме (*Дігтярі* *Діхтяр*, *Небилиця* і *Нибилиця*); наявністю прізвищ-омографів (*Денисенко* і *Денисенко*, *Давиденко* і *Давиденко*); територіальною здиференційованістю української мови та віддзеркаленням цього явища на фонетичному оформленні прізвищ (*Кукуруза* і *Кукурудза*, *Скляр* і *Шкляр*); паралельним уживанням історизмів, архаїзмів і сучасної лексики як мотиваційної основи прізвища (*Лимар* і *Римар*; *Бондар* і *Боднар*); зросійщенням українців, що нерідко спричиняло спотворення українських прізвищ (наприклад, члени однієї родини мають прізвища *Зимовченко* (чоловік) і *Зімовченко* (дружина і донька)); невизначеністю кваліфікації чоловічих і жіночих прізвищ прикметникового типу (*Задорожній* і *Задорожня*) як одного прізвища чи двох. З лекції студенти дізнаються про ті випадки, коли прізвище не успадковується дитиною від фізіологічного батька (усиновлення дитини, надання прізвища покинутому немовляті, зміна прізвища повнолітньою дитиною з різних причин). З цієї частини лекції студенти дізнаються

також про дослідження українських прізвищ Чучкою П. П. (2008), Габорах М. (2019), Редьком Ю. К. (2024) та ін. (історія становлення, етимологія, способи та моделі творення номенів, різновиди та уживаність словотвірних формантів, мотиваційні основи для творення прізвищ (прізвиськ) тощо).

На лекції 4 викладач розповідає про неофіційну антропонімію – прізвиська, псевда, нікнейми. Індивідуальні та сімейно-родові прізвиська, по суті, стали твірною базою для прізвищ. Самі ж прізвиська могли утворюватися і від загальних назв, і від власних (переважно особових імен, імен по батькові та топонімів). Аналізуючи семантику твірних основ наведених викладачем груп відапелятивних прізвиськ, студенти укладають відповідну класифікацію, поділяючи прізвиська за ступенем експресивності на емоційно забарвлені (негативно і позитивно) та емоційно нейтральні, а за особистими рисами іменованого – на такі різновиди: за фізичними характеристиками носія, за психічними рисами носія, за особливостями мовлення носія, за якимось вчинком носія, за територіальною ознакою проживання носія, за місцем найменованого у громаді та за етнічною ознакою носія. На кількох прикладах викладач доводить, що нерідко мотивація прізвиська затемнена.

З цієї частини лекції студенти дізнаються також про авторів та результати досліджень українських неофіційних антропонімів (способи та моделі творення прізвиськ та псевд, різновиди та уживаність словотвірних формантів (прізвиська), мотиваційні основи для творення прізвиськ і псевд тощо).

Псевдонімію в широкому сенсі (псевда політичних і культурних діячів, письменників, позивні військовослужбовців, нікнейми, криптоніми) та її вивчення українськими мовознавцями студенти вивчають самостійно, а результати цього вивчення викладач перевіряє на практичному занятті.

На лекції 5 викладач ознайомлює студентів із топонімією як розділом ономастики, згадує термін топонім, витлумачує терміни топонімія, топонімікон, топоніміка; називає ознаки топонімів як власних назв та їхні функції (інформаційна, культурно-історична, естетична); пропонує студентам обґрунтувати доцільність декомунізації та дезросійщення топонімів України; презентує класифікації топонімів за позначуванним об’єктом (гідроніми, ороніми, ойконіми), за етимологією (слов’янського походження та неслов’янського походження), за структурою (однослівні та неоднослівні), поділ їх на макро- і мікротопоніми, а також називає методи дослідження топонімного матеріалу (робота з архівними матеріалами, аналіз письмових джерел, картографічний, просторово-порівняльний, порівняльно-історичний, зіставний, описовий, метод компонентного аналізу та ін.).

Лектор акцентує на тому, що важливо досліджувати не лише топоніми, нанесені на карту України, а й локальні назви – мікротопоніми (предмет мікротопоніміки), оскільки їхня цінність полягає не лише “в закарбуванні місцевої історії, а й у відображенні загальних світоглядних орієнтирів українців, культивуванні цінностей волі, праці, освіти, розбудови, культури пошанування померлих серед сучасників і наступних поколінь” (Баган & Гонський, 2025, с. 17); вони фіксують (іноді навіть консервують) територіальну диференціацію української мови, а на думку Н. Лісняк (2023), є ще й “невід’ємним елементом національної безпеки” (с. 312). Викладач витлумачує терміни мікротопонімія та мікротопонімікон і пропонує студентам розглянути карти двох приблизно рівновеликих за площею населених пунктів із різних регіонів України, що істотно відрізняються своїм ландшафтом, давністю заселення, історією, рівнем розвитку землеробства, рибальства, тваринництва тощо, й аргументовано відповісти на такі запитання: “У якому населеному пункті мікротопонімікон більший за кількістю номінацій?”, “Що впливає на кількість мікротопонімів у конкретному населеному

пункті?», «Чому не всі мешканці населеного пункту розуміють, чим мотивовані деякі місцеві назви?», «Чи зафіксовані мікротопоніми в писемних джерелах? Чому?», а також акцентує на проблемах вивчення мікротопоніміки (неусталеність термінології, складність збирання фактичного матеріалу та його відтворення на письмі, часозатратність, потреба фінансування, нерідко брак спеціальних знань для інтерпретації фактичного матеріалу).

Після цього студенти класифікують мікротопоніми, запропоновані викладачем, за об'єктами найменування, за прозорістю мотивації онімів, за семантикою твірних основ, за способом творення номінацій, за словотвірним формантом.

На лекції 6 викладач розповідає про значно менш пропрацьовані розділи ономастики, наприклад такі:

- зооніміку (вивчає власні імена (клички) тварин (корова Квасоля, кішка Мишка, папуга Фісташка, пес Рябко); одиниця – зоонім; аспекти дослідження – діахронічні й синхронічні: походження клички (українська чи іншомовна), мотивація (сич Роббі, бо з Роботина, пес Патрон, тому що “служить” в ЗСУ), особливості функціонування) – сільську, міську, зоологічних парків, літературну тощо. Зоонімія – кількісно значний розряд власних назв, який постійно поповнюється, а тому потребує дослідження принципів і мотивів номінації, етимології та дериваційної структури номенів;

- міфоніміку (вивчає власні назви людей вигаданих суб'єктів чи об'єктів у переказах, казках міфах тощо (Язиката Хвеська, Баба Яга, Котигорошко, Кирило Кожум'яка, Яблуко Розбрату, Ріг Достатку); одиниця – міфонім (різновиди – фабулосонім і релігійонім); аспекти дослідження: походження, шляхи виникнення, мотиваційна основа, семантико-стилістичні особливості, функції в художніх творах);

- астроніміку (вивчає власні назви природних космічних об'єктів; одиниця – космонім / астронім; космоніми класифікують на народні (*Зірниця*) та наукові (*Венера*); аспекти дослідження – мотиваційна структура власних астронімічних назв української мови (найменування за схожістю (*Габлі, Криниця*) чи суміжністю (*Чумацький Шлях, Небесна Дорога*)); варіантність (міжнародна назва *Плеяди* – українські *Волосар, Волосиня, Волосожар, Квочка з курчатами, Квочка з курятами, Стожар, Стожари*) та дублетність (міжнародна назва зоряного скупчення *Велика Ведмедиця* – українські *Великий Ківи, Великий Віз, Гарба, Ківи, Небесний Віз, Чумацький Віз*) (Процик, 2014).

Лектор наголошує на тому, що до мало досліджених онімів належать також власні назви людських колективів, з-посеред яких мовознавці виокремлюють армоніми – “власні назви військових з'єднань” (Торчинський, 2008, с. 284). Ця ономастична група в українському ономастиконі активно формується, оскільки постійно поповнюється номенами у зв'язку з агресією росії проти України: до Сил оборони України належить близько мільйона осіб, які для ефективного захисту держави поділено на великі військові формування, усередині яких виокремлюються менші групування людей: бригади, батальйони, роти тощо та дуже малі – часто з кількох осіб. Нерідко такі групування людей мають назви (*Булава, Вовки Да Вінчі, Ворон, Гострі Картузи, Дикі Газди, Дикі Шерині, К-2, Лют, Мара, Миротворець, Перун, Попри все, Птахи Мадяра, Самосуд, Сапсан, Сталеві Леви, Степові хижакі, Роніни, Хижакі висот, Цунамі* тощо), які через їхню новизну ще не встигли стати предметом дослідження лінгвістів або ж вивчені не повною мірою, а тому такі назви можуть бути предметом курсової роботи з української мови. Так, варто проаналізувати походження цих назв, лексико-семантичні групи мотиваційних баз, правописні та дериваційні особливості, а також їхні функції.

Специфіку фітонімів, ергонімів, хрононімів та хрематонімів як власних назв та їх опрацювання ономастами студенти вивчають самостійно.

На лекції 7 студенти дізнаються про літературно-художню ономастику (ЛХО) як лінгвістичну дисципліну, яка виокремилася в напрям ономастики в другій половині ХХ ст., її зв’язок з іншими мовознавчими дисциплінами – стилістикою, ономастикою, лексикологією, етимологією, дериватологією, літературознавством, про теоретичні засади, термінний апарат (викладач пояснює студентам логіку термінотворення ЛХО, студенти самостійно утворюють їх (онім – поетонім, антропонім – антропоетонім, топонім – топопоетонім тощо)) та методи дослідження ЛХО (описовий, стилістичного аналізу, кількісного аналізу, контрастивного аналізу, етимологічного аналізу).

Лектор розкриває також питання онімного простору художньої літератури і його стратифікацію (онімні поля з ядерними (антропоніми), навколоядерними (теоніми, міфоніми, зооніми), ядерно-периферійними (топоніми, астроніми, космоніми, фітоніми, хрематоніми) та периферійними розрядами (ергоніми, прагмоніми, урбаноніми, гемероніми, геортоніми, хреноніми, документіоніми та ін. менш значні за обсягом розряди власних назв)), а після цього пропонує студентам порівняти структуру онімного простору мови та онімного простору художнього твору й відповісти на запитання, чи є відмінності у структурі цих полів. Студенти доходять висновку, що немає таких відмінностей, а викладач наголошує на тому, що відмінності є лише в критеріях віднесеності до певної ділянки ономастичного простору: загальна відомість, поширеність, частота вживання оніма є визначальними для віднесення загальномовних онімів до ядра чи периферії онімного простору мови, натомість для віднесення поетонімів до ядра або периферії художнього твору є частота вживання їх у тексті твору, а також наявність словотвірних варіантів.

У другій частині цієї лекції викладач розкриває проблему функцій поетонімів у художньому творі, наголошуючи на тому, що ця проблема в мовознавстві досі остаточно не розв’язана, і пропонує студентам зробити припущення про те, чи однаковим буде репертуар функцій поетонімів у різних творах і чи може один і той самий поетонім виконувати різні функції. Це припущення студенти зможуть підтвердити або спростувати на практичному занятті, проаналізувавши наукові праці з дослідження функцій поетонімів (Вінтонів, 2018; Зелінська, 2017; Івахно, 2020; Карпенко & Серебрякова, 2017; Козловська, 2019, 2021; Немировська, 2022; Шотова-Ніколенко, 2017; Янчура, 2018 та ін.) у текстах художньої літератури. У цій частині лекції викладач також коротко ознайомлює студентів із предметом, об’єктом та результатами досліджень поетонімів українськими мовознавцями.

Про зацікавлення студентів курсом “Українські ономастичні студії” та результативність його вивчення свідчать не лише вибір студентами цього курсу, а й проведення ними власних ономастичних досліджень – написання курсових робіт відповідної тематики: “Структурна, семантична та словотвірна специфіка назв сучасної української зброї” (А. Остапчук), “Армоніми Сил оборони України: семантика, структура і словотвірна специфіка номінацій прикладкового типу” (А. Швець), “Українські прізвища як джерело культурологічної інформації” (Є. Олійник), “Власні назви кав’ярень як компонент сервісонімного поля ергонімікону м. Києва” (Т. Алімова), “Неофіційний антропонімікон села Колодязне Рівненського району Рівненської області: історія та сучасність” (О. Жабчик), “Структурні і семантичні особливості назв кав’ярень (на матеріалі закладів м. Чернівців)” (С. Іваницька), “Типологія псевд військовослужбовців ЗСУ” (І. Шкабарня).

Результати ономастичних досліджень студенти презентують на наукових конференціях в Україні. Так, тези своїх студій у Матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції “Семіотика української незламності: мова – освіта – дискурс”, що проходила 16–17 травня 2024 року, опублікували А. Карпусь (“Нікнейм як феномен

комп'ютерної гри”); Є. Олійник (“Українські прізвища, мотивовані назвами народних традицій, пов’язаних з одруженням”); у Матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції “Людина і цифрове суспільство: когніція – мова – освіта – дискурс”, що проходила 15–16 травня 2025 року, – О. Жабчик (“Мотиваційні особливості прізвищ жителів села Колодязного Рівненської області”); С. Макаренко (“Мовні особливості назв кав’ярень Дарницького району м. Києва”); Н. Ренкас (“Вплив збройної агресії рф проти України на український ономастикон”). М. Пасічник завершила наукову дискусію на пленарному засіданні Міжнародної науково-практичної конференції “AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ” актуальним виступом на тему “Мілітіпсевдонімікон: причини виникнення та типологія номенів”), а Н. Ренкас виголосила доповідь на тему “Вплив збройної агресії рф на український ономастикон”, взявши участь у роботі секції “FILOLOGIE SLAVA (INOVAȚII ÎN LINGVISTICA UCRAINEANĂ)” Міжнародної студентської наукової конференції INTERUNIVERSITARIA, організованої Бельцьким державним університетом імені Алеку Руссо (Universitatea de stat “A. Russo” din Bălți – USARB), Республіка Молдова).

Крім того, здобувачі освіти також беруть участь у конкурсах наукових робіт. Так, у 2024 році студентка М. Пасічник з роботою на тему “Мілітіпсевдонімікон: причини виникнення та типологія” посіла 3 місце в першому турі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності “Українська мова і література з методиками їх викладання” (керівник – доц. В.Заскалета), а у 2025 році студентка А. Карпуть посіла 1 місце в другому турі цього конкурсу за свою роботу на тему “Віртуальна ідентичність сучасної української молоді в нікнеймах ігрового дискурсу: прагматичний і соціолінгвістичний виміри” (керівник – проф. М. Баган), у написанні якої значною мірою спиралася на власну курсову роботу “Нікнейм як засіб самопрезентації віртуальної особистості в інтернет-комунікації (на матеріалі онлайн-гри “Identity V”)”.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Аналіз змісту вибіркової навчальної дисципліни “Українські етимологічні студії” та досвід її викладання доводить актуальність цієї дисципліни та зацікавленість нею здобувачами освіти, а також доводить результативність її вивчення, засвідчену активними студіями онімного матеріалу студентами. Водночас поповнення українського онімікону новими номінаціями і, як наслідок, поява різноаспектних досліджень цього матеріалу та осучаснення технологій викладання і навчання зумовлюють потребу постійного перегляду й удосконалення змісту програми.

Конфлікт інтересів

Автор не має потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті.

Використання штучного інтелекту

Штучний інтелект у дослідженні не застосовано.

ЛІТЕРАТУРА

- Баган М. П., & Гонський А. В. (2024). Мікротопонімія Білоцерківщини в етнолінгвістичному аспекті. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія “Філологія”*, 27(2), 9–22.
- Белей, Л. (2020). *Українські позивні – від Байди до Баті*.
<https://uchoose.info/ukrayinski-pozyvni-vid-bajdy-do-bati/>

- Вербич, С. (2024а). Качубеїв – Качибеїв – Гаджибей ... Одеса: етнічна історія регіону, відображена у варіантних назвах міста. *Записки з ономастики*, 27, 5–20.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2024.27.315667>
- Вербич, С. (2024б). Власні назви в сучасному українськомовному просторі: функціонування, дослідження, кодифікація. *Українська мова*, 4(92), 48–65.
- Вербич, С. (2025). Антиофілас (Антифіла) – Сміл – Сініл – Ісмаїл – Ізмаїл: етнічна історія регіону, відображена у варіантних назвах міста. *Записки з ономастики*, 28, 22–35.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2025.28.343047>
- Вінтонів, Т. (2018). Роль міфонімів та біблійних онімів у створенні семантичної аури антропоніма Мотря в історичній епопеї Богдана Лепкого “Мазепа”. *Studia Philologica*, 2, 85–92.
<https://studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/234>
- Габорак, М. 2019. *Прізвища Галицької Гуцульщини*. Етимологічний словник. Місто НВ.
- Гойсак, В. (2024). Особливості функціонування власних назв військової техніки та зброї в сучасній українській мові (на прикладі онімів „Джавелін”, „Байрактар”, „Хаймарс”). *Studia Ukrainica Posnaniensia*, 12(2), 33–45.
<https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/0882db1c-b271-48e0-81d3-f351d4743bee/content>
- Горобець, А. (2018). *Навчальна програма з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку “Основи топонімічної діяльності”*. Комунальний заклад “Мала академія наук” учнівської молоді Херсонської обласної ради.
<https://lnk.ua/XQ4k7pEgY>
- Єфименко, І. В. (2021). *Дослідження з антропонімії*. Терен.
- Зайцев, В., & Коденчук, К. (2021). Гуцулізми-міфоніми в романі “Непробі” Тараса Прохаська. *Український смисл*, 2, 59–65.
- Заскалета, В. П., Гмиря, Л. В. & Мінчак, Г. Б. (2022). Сувереноніми як нові засоби творення образу держави-агресора в українській інтернет-комунікації. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія: зб. наук. праць*, 25(22), 32–42.
<https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2022.274925>
- Зелінська, О. (2017). Функції топонімів у художніх текстах української писемності XVII століття. *Філологічний часопис*, 1, 41–52.
<http://surl.li/ntigd>
- Іваненко, О. В. (2021). З ойконімії Чернігівської області. *Студії з ономастики та етимології. 2019–2020: Зб. наук. праць*, 94–107.
- Івахно, Н. О. (2020). Функції антропонімів у літературних творах шкільної програми: старші класи. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*, 1(34), 62–66.
- Ільченко, І. І., & Ткаченко, Н. В. (2022). Топонімний простір романів “Залишенець. Чорний ворон” та “Маруся” як вияв мовної особистості В. Шкляра. *Закарпатські філологічні студії*, 26(1), 172–177.
- Калініченко, В. І. (2022). Мілітіпсевдоніми як особливий вид антропонімів у вітчизняних лінгвістичних студіях. *Лінгвістичні дослідження*, 56, 256–267.
<https://doi.org/10.34142/23127546.2022.56.19>
- Калюта, Валентина, & Бабій, Анастасія. (2022). Ономастичний простір роману Василя Шкляра “Характерник”. *Мовознавчі студії*, 178–182.
https://znayshov.com/FR/14116/pv_2022_1-2-178-182.pdf

- Карпенко, Олена, & Серебрякова, Валерія. (2017). Функції поетонімів у фентезійній прозі. *Наукові записки Тернопільського Національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер: Мовознавство*, 1(27), 147–153.
- Карпенко, О. П. (2021). Фрагменти з ойконімії Київщини. *Студії з ономастики та етимології. 2019–2020: Зб. наук. праць*, 108–123.
- Карпенко, Юрій. (2010). Дещо про вивчення власних назв. *Українська мова*, 1, 39–45. <https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/806e314a-a0d0-47e3-b8b3-4c2b237b78e3/content>
- Ковтюх, С. (2021). Система чинників для визначення словозмінних парадигм міліті-псевдонімів у сучасній українській літературній мові. *Філологічний часопис*, 2, 37–46. <https://doi.org/10.31499/2415-8828.2.2021.246078>
- Козловська, Д. В. (2019). Стилєтворча роль топопоетонімів у текстах романів Лариси Денисенко. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”: серія “Філологія”*, 7(75), 56–59.
- Козловська, Дарія. (2021). До питання про декодувально-сміслову роль протоонімів власних назв поетичних текстів збірки В. Стуса “Час творчості”. *Лінгвістичні студії*, 41, 275–282. <https://jlingst.donnu.edu.ua/article/view/10167>
- Колесник, Н. (2025). До проблеми статусу імені по батькові в українській системі називання. *Записки з ономастики: збірник наукових праць*, 28, 36–56. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2025.28.343048>
- Крупеньова, Т. (2023). Структурно-семантичні особливості прізвищ Одещини, мотивованих назвою професій. *Записки з ономастики*, 25, 48–64. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2022.25.275376>
- Крупеньова, Т. (2025). Ономастикон роману “Нові темні віки” Макса Кідрука. *Записки з ономастики: збірник наукових праць*, 28, 57–67. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2025.28.343049>
- Лісняк, Н. І. (2023). Мікротопонім як елемент національної безпеки. У *Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів. Країни Балтії – Україна: єдність, підтримка, перемога* : зб. наук. пр. (с. 310–312). КНЕУ; MRU. <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d193daab-d828-434e-997c-7a70504f5def/content>
- Лукаш, Г. (2024). Онімна практика у парадигмі метамодернізму (монодрама-антиутопія “Recording” Олександра Ірванця). *Записки з ономастики: збірник наукових праць*, 27, 42–59. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2024.27.315669>
- Насакіна, С. В. (2018). Методи ономастичного дослідження. *Записки з ономастики*, 21, 176–184. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2018.21.155191>
- Немировська, О. Ф. (2022). Хрононіми як темпоральні лексичні маркери в жанрі історичної прози. *Мова*, 35, 168–173. <https://mova.onu.edu.ua/article/view/237863>
- Осташ, Любов. (2024). Відлуння війни в онімному просторі України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*, 2(52), 127–139.
- Прадід, Ю. (2023). Особливості творення прізвищ, похідних від прізвища Зоря, та їх територіальна поширеність. *Записки з ономастики*, 25, 87–117. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2022.25.275380>

- Прадід, Ю. (2024). “Рибні” прізвища в українській мові: особливості творення, територіальна поширеність 1. Карась (карас). *Записки з ономастики*, 26, 98–124. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2023.26.295014>
- Процик, Ірина. (2014). Словник власних астрономічних назв української мови. *Українське небо. Студії над історією астрономії в Україні: збірник наукових праць*, 318–335. http://www.iapmm.lviv.ua/12/ukr_sky/ukr_sky-1/data/318-335.pdf
- Редько, Ю. К. (2023). *Сучасні українські прізвища (походження, словотвір, поширення)*. ЛНУ ім. Івана Франка.
- Сокіл-Клепар, Наталія. (2023). Топонімна лексика як засіб формування емоційного інтелекту учнів. У *Методи компетентнісного навчання української мови...*: збірник матеріалів круглого столу (с. 53–56).
- Торчинський, М. М. (2008). *Структура онімного простору української мови* : монографія. Хмельницький: Авіст. <http://surl.li/mpvre>
- Чучка, П. П. (2008). *Антропонімія Закарпаття*: монографія. ТОВ “Папірус”.
- Шоля, І. (2023). Динаміка широковживаних жіночих імен Ужгорода впродовж ХХ століття. *Записки з ономастики*, 25, 118–132. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2022.25.275381>
- Шотова-Ніколенко, Ганна. (2017). Топоніми як засіб створення і зміни часопростору в художньому творі. *Наукові записки Тернопільського Національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер: Мовознавство*, 1(27), 331–334. <http://surl.li/ocjmh>
- Шульгач, В. П. (2021). З історичної ойконімії Ровенщини. *Студії з ономастики та етимології. 2019–2020*: зб. наук. праць, 28–30.
- Янчура, Домініка (2018). Функційне навантаження онімів та проблема становлення метамови літературної ономастики. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 47, 108–112. <https://oaji.net/articles/2017/918-1524223445.pdf>

REFERENCES

- Bahan M. P., & Honskyi A. V. (2024). Mikrotoponimiia Bilotserkivshchyny v etnolinhvistychnomu aspekti. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Seriiia “Filolohiia”*, 27(2), 9–22.
- Belei, L. (2020). *Ukrainski pozyvni – vid Baidy do Bati*. <https://uchoose.info/ukrayinski-pozyvni-vid-bajdy-do-bati/>
- Verbych, S. (2024a). Kachubeiv – Kachybeiv – Hadzhybei ... Odesa: etnichna istoriia rehionu, vidobrazhena u variantnykh nazvakh mista. *Zapysky z onomastyky*, 27, 5–20. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2024.27.315667>
- Verbych, S. (2024b). Vlasni nazvy v suchasnomu ukrainskomovnomu prostori: funktsionuvannia, doslidzhennia, kodyfikatsiia. *Ukrainska mova*, 4(92), 48–65.
- Verbych, S. (2025). Antyofilas (Antyfila) – Smil – Sinil – Ismail – Izmail: etnichna istoriia rehionu, vidobrazhena u variantnykh nazvakh mista. *Zapysky z onomastyky*, 28, 22–35. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2025.28.343047>
- Vintoniv, T. (2018). Rol mifonimiv ta bibliinykh onimiv u stvorenni semantychnoi aury antropeotonima Motria v istorychnii epepei Bohdana Lepkoho “Mazepa”. *Studia Philologica*, 2, 85–92. <https://studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/234>

- Haborak, M. 2019. *Prizvyshcha Halyskoi Hutsulshchyny*. Etymolohichniy slovnyk. Misto NV.
- Hoisak, V. (2024). Osoblyvosti funktsiiuvannia vlasnykh nazv viiskovoi tekhniki ta zbroi v suchasni ukrainskii movi (na prykladi onimiv „Dzhavelin”, „Bairaktar”, „Khaimars”). *Studia Ukrainica Posnaniensia*, 12(2), 33–45.
<https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/0882db1c-b271-48e0-81d3-f351d4743bee/content>
- Horobets, A. (2018). *Navchalna prohrama z pozashkilnoi osvity doslidnytsko-eksperymentalnoho napriamu “Osnovy toponimichnoi diialnosti”*. Komunalnyi zaklad “Mala akademiia nauk” uchnivskoi molodi Khersonskoi oblasnoi rady.
<https://lnk.ua/XQ4k7pEgY>
- Yefymenko, I. V. (2021). *Doslidzhennia z antroponimii*. Teren.
- Zaitsev, V., & Kodenchuk, K. (2021). Hutsulizmy-mifonimy v romani “Neprósti” Tarasa Prokhaska. *Ukrainskyi smysl*, 2, 59–65.
- Zaskaleta, V. P., Hmyria, L. V. & Minchak, H. B. (2022). Suverenonimy yak novi zasoby tvorennia obrazu derzhavy-ahresora v ukrainskii internet-komunikatsii. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu*. Serii Filolohiia: zb. nauk. prats, 25(22), 32–42.
<https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2022.274925>
- Zelinska, O. (2017). Funktsii toponimiv u khudozhnikh tekstakh ukrainskoi pysemnosti KhVII stolittia. *Filolohichniy chasopys*, 1, 41–52.
<http://surl.li/ntigd>
- Ivanenko, O. V. (2021). Z oikonimii Chernihivskoi oblasti. *Studii z onomastyky ta etymolohii*. 2019–2020: Zb. nauk. prats, 94–107.
- Ivakhno, N. O. (2020). Funktsii antroponimiv u literaturnykh tvorakh shkilnoi prohramy: starshi klasy. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Pedahohichni nauky*, 1(34), 62–66.
- Ilchenko, I. I., & Tkachenko, N. V. (2022). Toponimnyi prostir romaniv “Zalyshenets. Chorni voron” ta “Marusia” yak vyiv movnoi osobystosti V. Shkliara. *Zakarpatski filolohichni studii*, 26(1), 172–177.
- Kalinichenko, V. I. (2022). Militipsevdonimy yak osoblyvyi vyd antroponimiv u vitchyznianskykh linhvistychnykh studiiakh. *Linhvistychni doslidzhennia*, 56, 256–267.
<https://doi.org/10.34142/23127546.2022.56.19>
- Kaliuta, Valentyna, & Babii, Anastasiia. (2022). Onomastychnyi prostir romanu Vasyliia Shkliara “Kharakternyk”. *Movoznavchi studii*, 178–182.
https://znayshov.com/FR/14116/pv_2022_1-2-178-182.pdf
- Karpenko, Olena, & Serebriakova, Valeriia. (2017). Funktsii poetonimiv u fenteziinii prozi. *Naukovi zapysky Ternopilskoho Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka*. Ser: Movoznavstvo, 1(27), 147–153.
- Karpenko, O. P. (2021). Frahmenty z oikonimii Kyivshchyny. *Studii z onomastyky ta etymolohii*. 2019–2020: Zb. nauk. prats, 108–123.
- Karpenko, Yurii. (2010). Deshcho pro vyvchennia vlasnykh nazv. *Ukrainska mova*, 1, 39–45.
<https://nasplib.isofts.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/806e314a-a0d0-47e3-b8b3-4c2b237b78e3/content>
- Kovtiukh, S. (2021). Systema chynnykiv dlia vyznachennia slovozmynnykh paradyhm militi-psevdonimiv u suchasni ukrainskii literaturnii movi. *Filolohichniy chasopys*, 2, 37–46.
<https://doi.org/10.31499/2415-8828.2.2021.246078>

- Kozlovska, D. V. (2019). Styletvorcha rol topopoetonimiv u tekstakh romaniv Larysy Denysenko. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu “Ostrozka akademiia”*: seriia “Filolohiia”, 7(75), 56–59.
- Kozlovska, Dariia. (2021). Do pytannia pro dekodualno-smyslovu rol protoonimiv vlasnykh nazv poetychnykh tekstiv zbirky V. Stusa “Chas tvorchosti”. *Linhvistychni studii*, 41, 275–282.
<https://jlingst.donnu.edu.ua/article/view/10167>
- Kolesnyk, N. (2025). Do problemy statusu imeni po batkovi v ukrainskii systemi nazyvannia. *Zapysky z onomastyky: zbirnyk naukovykh prats*, 28, 36–56.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2025.28.343048>
- Krupenova, T. (2023). Strukturno-semantychni osoblyvosti prizvyshch Odeshchyny, motyvovanykh nazvoiu profesii. *Zapysky z onomastyky*, 25, 48–64.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2022.25.275376>
- Krupenova, T. (2025). Onomastykon romanu “Novi temni viky” Maksa Kidruka. *Zapysky z onomastyky: zbirnyk naukovykh prats*, 28, 57–67.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2025.28.343049>
- Lisniak, N. I. (2023). Mikrotoponim yak element natsionalnoi bezpeky. U *Mizhnarodna bezpeka u svitli suchasnykh hlobalnykh vyklykiv. Krainy Baltii – Ukraina: yednist, pidtrymka, peremoha* : zb. nauk. pr. (s. 310–312). KNEU; MRU.
<https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d193daab-d828-434e-997c-7a70504f5def/content>
- Lukash, H. (2024). Onimna praktyka u paradyhmi metamodernizmu (monodrama-antyutopiia “Recording” Oleksandra Irvantsia). *Zapysky z onomastyky: zbirnyk naukovykh prats*, 27, 42–59.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2024.27.315669>
- Nasakina, S. V. (2018). Metody onomastychnoho doslidzhennia. *Zapysky z onomastyky*, 21, 176–184.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2018.21.155191>
- Nemyrovska, O. F. (2022). Khrononimy yak temporalni leksychni markery v zhanri istorychnoi prozy. *Mova*, 35, 168–173.
<http://mova.onu.edu.ua/article/view/237863>
- Ostash, Liubov. (2024). Vidlunnia viiny v onimnomu prostori Ukrainy. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Seriia: Filolohiia, 2(52), 127–139.
- Pradid, Yu. (2023). Osoblyvosti tvorennia prizvyshch, pokhidnykh vid prizvyshcha Zoria, ta yikh terytorialna poshyrenist. *Zapysky z onomastyky*, 25, 87–117.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2022.25.275380>
- Pradid, Yu. (2024). “Rybni” prizvyshcha v ukrainskii movi: osoblyvosti tvorennia, terytorialna poshyrenist 1. Karas (karas). *Zapysky z onomastyky*, 26, 98–124.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2023.26.295014>
- Protsyk, Iryna. (2014). Slovnyk vlasnykh astronomichnykh nazv ukrainskoi movy. *Ukrainske nebo. Studii nad istoriieiu astronomii v Ukraini: zbirnyk naukovykh prats*, 318–335.
http://www.iapmm.lviv.ua/12/ukr_sky/ukr_sky-1/data/318-335.pdf
- Redko, Yu. K. (2023). *Suchasni ukrainski prizvyshcha (pokhodzhennia, slovotvir, poshyrennia)*. LNU im. Ivana Franka.
- Sokil-Klepar, Nataliia. (2023). Toponimna leksyka yak zasib formuvannia emotsiinoho intelektu uchniv. U *Metody kompetentnisnogo navchannia ukrainskoi movy...*: zbirnyk materialiv kruhloho stolu (s. 53–56).

- Torchynskiy, M. M. (2008). *Struktura onimnoho prostoru ukrainskoi movy* : monohrafiia. Khmelnytskyi: Avist.
<http://surl.li/mpvre>
- Chuchka, P. P. (2008). *Antroponimiia Zakarpattia*: monohrafiia. TOV “Papirus”.
- Sholia, I. (2023). Dynamika shyrokovzhyvanykh zhinochykh imen Uzhhoroda vprodovzh KhKh stolittia. *Zapysky z onomastyky*, 25, 118–132.
<https://doi.org/10.18524/2410-3373.2022.25.275381>
- Shotova-Nikolenko, Hanna. (2017). Toponimy yak zasib stvorennia i zminy chasoprostoru v khudozhnomu tvori. *Naukovi zapysky Ternopilskoho Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka*. Ser: Movoznavstvo, 1(27), 331–334.
<http://surl.li/ocjmh>
- Shulhach, V. P. (2021). Z istorychnoi oikonimii Rovenshchyny. *Studii z onomastyky ta etymolohii*. 2019–2020: zb. nauk. prats, 28–30.
- Yanchura, Dominika (2018). Funktsiine navantazhennia onimiv ta problema stanovlennia metamovy literaturnoi onomastyky. *Linhvistychni doslidzhennia*: zb. nauk. prats KhNPU im. H. S. Skovorody, 47, 108–112.
<https://oaji.net/articles/2017/918-1524223445.pdf>



CC Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)